

Projekt podstawy programowej JĘZYK REGIONALNY – JĘZYK KASZUBSKI

Cele przedmiotu

- 1) Rozumienie wypowiedzi ustnych i pisemnych.
- 2) Tworzenie wypowiedzi ustnych i pisemnych.
- 3) Odbiór i interpretacja dzieł literackich oraz innych tekstów kultury.
- 4) Poznanie dziedzictwa kulturowego Kaszubów z uwzględnieniem historii, geografii i przyrody.
- 5) Uczestniczenie w kulturze regionu.
- 6) Kształtowanie postawy szacunku i odpowiedzialności za dziedzictwo kulturowe regionu.

Specyfika i struktura przedmiotu

Edukacja w zakresie języka kaszubskiego w szkole podstawowej rozwija przede wszystkim kompetencje fundamentalne uczniów – językowe – oraz kompetencje przekrojowe. Ich rozwój przebiega jednocześnie w dwóch dopełniających się obszarach: nauki języka kaszubskiego – konwersacja, odbiór tekstów i tworzenie wypowiedzi – oraz wiedzy o języku i kulturze kaszubskiej rozumianej jako dziedzictwo materialne i niematerialne Kaszubów.

Istotnym składnikiem tego nauczania jest budowanie sprawczości uczniów, w tym branie odpowiedzialności za własne działania oraz ich wpływ na siebie, innych ludzi i świat.

Efektem edukacji w zakresie języka kaszubskiego jest przygotowanie ucznia do udziału w życiu wspólnoty lokalnej, regionalnej, narodowej i wielokulturowej. Proces uczenia się ma charakter interdyscyplinarny i ma ścisły związek ze środowiskiem zewnętrznym, które w najbliższym kontakcie stanowi rodzina, a w szerszej perspektywie wspólnota społeczna – regionalna, krajowa, europejska, globalna.

Efekty uczenia osiągnane na języku kaszubskim pozostają w związku z modułami tematycznymi i znajdują dopełnienie w korelacjach międzyprzedmiotowych.

Podstawa programowa języka kaszubskiego w szkole podstawowej w klasach IV–VIII jest podzielona na dwa etapy:

- II etap: klasy IV–VI,
- III etap: klasy VII–VIII.

Na drugim i trzecim etapie edukacyjnym wyróżniono następujące działy:

- 1) Słuchanie wypowiedzi w języku kaszubskim.
- 2) Czytanie w języku kaszubskim.
- 3) Tworzenie wypowiedzi ustnych w języku kaszubskim.
- 4) Tworzenie wypowiedzi pisemnych w języku kaszubskim.
- 5) Przetwarzanie wypowiedzi ustnych i pisemnych.
- 6) Rozwijanie zasobu słownictwa w języku kaszubskim.
- 7) Rozwijanie umiejętności gramatycznych.
- 8) Odbiór i interpretacja dzieł literackich i innych tekstów kultury.
- 9) Poznawanie dziedzictwa kulturowego Kaszubów z uwzględnieniem historii, geografii i przyrody.

Rozwijanie poczucia przynależności do wspólnoty, w tym kaszubskiej, odbywa się w szczególności poprzez wzmacnianie i celebrowanie więzi, tradycji, świąt i uroczystości kaszubskich, udział w różnorodnych wydarzeniach związanych z promowaniem języka i kultury kaszubskiej oraz docenienie różnorodności środowiska, w którym uczeń funkcjonuje. Realizacja nauki języka kaszubskiego odbywa się poprzez zanurzenie ucznia w kulturze.

Dopełnieniem podstawy programowej jest lista lektur, która zawiera wykaz tekstów polecanych do przeczytania przez uczniów w całości lub we fragmentach.

W przypadku niektórych autorów podano konkretny tytuł wiersza lub prozy z większego zbioru, np. legendę czy opowiadanie. Utwory wskazane na liście lektur dla każdego etapu edukacyjnego są dostosowane do wieku ucznia, odnoszą się do grupy rówieśniczej, a także służą kształtowaniu

poczucia tożsamości i przynależności regionalnej, co wiąże się z wartościami. Zakorzenienie w regionie pozwala odnaleźć uczniowi swoje miejsce w świecie.

Efekty uczenia się

KLASY IV–VI

I. Słuchanie wypowiedzi w języku kaszubskim

Uczeń:

- 1) reaguje na polecenia i uwagi;
- 2) rozpoznaje ogólny sens wypowiedzi informacyjnej i fabularnej;
- 3) wyodrębnia ważne informacje zawarte w tekstach użytkowych: zaproszeniu, ogłoszeniu, życzeniach, prostej instrukcji.

II. Czytanie w języku kaszubskim

Uczeń:

- 1) czyta na głos krótkie teksty literackie;
- 2) omawia z pomocą nauczyciela treść tekstów czytanych po cichu;
- 3) znajduje w tekście określone informacje;
- 4) rozpoznaje kompozycję tekstów literackich pisanych prozą i wierszem.

III. Tworzenie wypowiedzi ustnych w języku kaszubskim

Uczeń:

- 1) poprawnie wymawia samogłoski labializowane i miękkie spółgłoski sz, ż, cz, dż, stosuje intonację językową;
- 2) prowadzi dialog z zachowaniem zasad etykiety grzecznościowej: zadaje pytania, stosuje wykrzyknienia;
- 3) opowiada usłyszaną lub przeczytaną bajkę, legendę, historyjkę;
- 4) opowiada o doświadczeniach własnych i innych osób;
- 5) opisuje postaci, przedmioty i miejsca.

IV. Tworzenie wypowiedzi pisemnych w języku kaszubskim

Uczeń:

- 1) stosuje odpowiednie znaki diakrytyczne, pisząc tekst w języku kaszubskim;
- 2) stosuje elementarne zasady ortografii kaszubskiej;
- 3) zapisuje krótkie zdania z pamięci i ze słuchu;
- 4) przepisuje i przekształca wypowiedź ze zmianą form gramatycznych w kategorii liczby, czasu, osoby i rodzaju;
- 5) tworzy teksty użytkowe: zaproszenie, ogłoszenie, życzenia, prostą instrukcję, list prywatny;
- 6) pisze samodzielnie opowiadanie w narracji pierwszoosobowej i trzecioosobowej związane z doświadczeniem życiowym;
- 7) pisze krótki opis postaci, miejsca, przedmiotu;
- 8) wzbogaca strukturę składniową wypowiedzi o przydawki i okoliczniki.

V. Przetwarzanie wypowiedzi ustnych i pisemnych

Uczeń:

- 1) nazywa w języku kaszubskim przedstawione w materiałach wizualnych i audiowizualnych obiekty, czynności;
- 2) formułuje w języku polskim główną myśl tekstu po kaszubsku;
- 3) formułuje w języku kaszubskim główną myśl tekstu po polsku;
- 4) tworzy przekład intersemiotyczny;
- 5) dostosowuje styl wypowiedzi do różnych grup odbiorców.

VI. Rozwijanie zasobu słownictwa w języku kaszubskim

Uczeń:

- 1) rozwija słownictwo i związki składniowe w powiązaniu z tematyką tekstów słuchanych i czytanych w zakresie: życie rodzinne ucznia, życie szkolne ucznia, życie osobiste człowieka, życie w środowisku społecznym i przyrodniczym, życie ludzi w Polsce i na świecie;
- 2) rozpoznaje znaczenie wyrazu w kontekście sytuacyjnym;

- 3) nazywa obiekty z otoczenia i czynności wykonywane oraz ilustrowane za pomocą obrazów, filmów;
- 4) opisuje przedmioty, osoby i miejsca z użyciem wyrazów określających;
- 5) rozpoznaje w wypowiedzi popularne zwroty grzecznościowe i związki frazeologiczne oraz przypisuje im znaczenie;
- 6) korzysta w sytuacji lekcyjnej ze słownika ortograficznego i słowników tematycznych języka kaszubskiego.

VII. Rozwijanie umiejętności gramatycznych

Uczeń:

- 1) rozpoznaje i wyjaśnia strukturę zdania ze względu na cel wypowiedzi;
- 2) identyfikuje wykonawcę czynności, o której orzeka czasownik w zdaniu pojedynczym;
- 3) rozróżnia związki składniowe w zdaniu pojedynczym, zadaje pytanie do wybranych składników zdania;
- 4) formułuje zasady pisowni na podstawie obserwacji odpowiednio zestawionych przykładów językowych;
- 5) rozpoznaje zdanie złożone i opisuje zależność między zdaniami składowymi;
- 6) stosuje poprawne formy fleksyjne rzeczowników, przymiotników i czasowników w zdaniu;
- 7) stosuje formy zaimków osobowych i dzierżawczych w liczbie pojedynczej i mnogiej;
- 8) przekształca zdania pojedyncze w złożone z użyciem adekwatnych spójników: *i, ale, leno, abò, czej, bò, dlòte, chtërny*.

VIII. Odbiór i interpretacja dzieł literackich i innych tekstów kultury

Uczeń:

- 1) czyta utwory literackie i inne teksty kultury;
- 2) rozpoznaje i charakteryzuje gatunki literackie omawiane na zajęciach i przypisuje do nich konkretne utwory;
- 3) identyfikuje wypowiedź jako tekst literacki, informacyjny, publicystyczny lub reklamowy;
- 4) wymienia elementy świata przedstawionego w prozie i obrazy poetyckie w wierszu;

- 5) charakteryzuje narratora i podmiot liryczny;
- 6) omawia problematykę i sens utworu;
- 7) ocenia postawy i zachowania bohaterów w kontekście uniwersalnych wartości;
- 8) rozpoznaje i nazywa użyte w wierszu środki stylistyczne, takie jak epitet, porównanie, metafora, a także wyjaśnia ich funkcję w budowaniu sensu wypowiedzi;
- 9) rozpoznaje powiedzenia i przysłowia kaszubskie oraz objaśnia ich znaczenie;
- 10) recytuje wybrane kaszubskie utwory w całości lub we fragmentach;
- 11) rozwija wrażliwość estetyczną, etyczną i kulturową.

IX. Poznawanie dziedzictwa kulturowego Kaszubów z uwzględnieniem historii, geografii i przyrody

Uczeń:

- 1) opisuje historię, geografę i przyrodę najbliższej okolicy i wybranych miejsc na Kaszubach;
- 2) identyfikuje wybrane wydarzenia z historii Kaszubów;
- 3) omawia życie i działalność wybranych postaci zapisanych w dziejach Kaszubów;
- 4) wskazuje walory historyczne, geograficzne i przyrodnicze swojej okolicy i innych miejsc w kontekście czytanych tekstów i wyjazdów;
- 5) określa położenie wybranych miejscowości i obiektów fizjograficznych na Kaszubach i odnajduje je na mapie;
- 6) charakteryzuje wybrane obrzędy i tradycje kaszubskie;
- 7) rozpoznaje wybrane postaci z demonologii kaszubskiej;
- 8) odtwarza wybrane tańce, pieśni i zabawy kaszubskie;
- 9) okazuje postawę szacunku wobec dziedzictwa kulturowego Kaszubów.

KLASY VII–VIII

I. Słuchanie wypowiedzi w języku kaszubskim

Uczeń:

- 1) wykonuje polecenia;
- 2) rozpoznaje temat i problematykę wypowiedzi;

- 3) wyodrębnia ważne informacje zawarte w tekstach użytkowych: instrukcji, reklamie, relacji, udostępnianych za pomocą różnych środków przekazu;
- 4) określa sytuację komunikacyjną i rozumie jej wpływ na styl wypowiedzi.

II. Czytanie w języku kaszubskim

Uczeń:

- 1) czyta na głos różne rodzaje tekstów, dostosowuje sposób prezentacji do odbiorców;
- 2) omawia treść tekstów czytanych po cichu;
- 3) znajduje w tekście określone informacje, odróżnia fakty od opinii;
- 4) rozpoznaje kompozycję krótkich tekstów popularnonaukowych.

III. Tworzenie wypowiedzi ustnych w języku kaszubskim

Uczeń:

- 1) wypowiada się poprawnie i starannie, zachowując odpowiedni akcent i intonację;
- 2) prowadzi konwersację: udziela informacji, prosi o pozwolenie, odmawia, wyjaśnia swoje stanowisko, umiejętnie inicjuje i kończy rozmowę, stosuje różne strategie podtrzymania rozmowy;
- 3) rozmawia o tekście literackim, publicystycznym lub popularnonaukowym, wysłuchanej audycji czy wywiadzie, stosując adekwatne środki językowe;
- 4) wyraża swoje stanowisko w rozmowie i dyskusji;
- 5) prezentuje publicznie wcześniej przygotowany tekst.

IV. Tworzenie wypowiedzi pisemnych w języku kaszubskim

Uczeń:

- 1) pisze z użyciem kaszubskich znaków na urządzeniach elektronicznych;
- 2) stosuje zasady ortografii kaszubskiej z wykorzystaniem wiedzy o budowie i odmianie wyrazu;
- 3) stosuje zasady związane z pisownią wielką literą, pisownią łączną i rozłączną rzeczowników, czasowników i przymiotników;
- 4) pisze teksty z pamięci i ze słuchu;

- 5) stosuje poprawne formy wyrazów odmienne w samodzielnej wypowiedzi pisemnej;
- 6) tworzy notatkę z lekcji lub eksploracji terenowej;
- 7) pisze samodzielnie opowiadanie w narracji pierwszoosobowej i trzecioosobowej związane z doświadczeniem życiowym i lekturą szkolną;
- 8) redaguje opis postaci, miejsca i przedmiotu, w tym dzieła sztuki: rzeźby, obrazu, pomnika;
- 9) rozwija struktury składniowe wypowiedzi: informację rozszerza określeniami wyrażonymi przymiotnikiem, rzeczownikiem, liczebnikiem i zaimkiem, przysłówkiem i wyrażeniem przyimkowym.

V. Przetwarzanie wypowiedzi ustnych i pisemnych

Uczeń:

- 1) przekazuje w języku kaszubskim informacje przedstawione w materiałach wizualnych i audiowizualnych;
- 2) formułuje w języku polskim treść tekstu po kaszubsku;
- 3) formułuje w języku kaszubskim treść tekstu po polsku;
- 4) przekazuje w języku kaszubskim informacje sformułowane w języku polskim;
- 5) przekazuje w języku polskim informacje sformułowane w języku kaszubskim;
- 6) dostosowuje styl i formę wypowiedzi do różnych grup odbiorców.

VI. Rozwijanie zasobu słownictwa w języku kaszubskim

Uczeń:

- 1) rozwija słownictwo i związki składniowe w powiązaniu z tematyką tekstów w zakresie: życie rodzinne ucznia, życie szkolne ucznia, życie osobiste człowieka, życie w środowisku społecznym i przyrodniczym, życie ludzi w Polsce i na świecie, udostępnianych za pomocą różnych środków przekazu;
- 2) rozpoznaje znaczenie wyrazu w kontekście sytuacyjnym i zdaniowym oraz poprzez dedukowanie znaczenia z obserwacji budowy słowotwórczej wyrazu;
- 3) uzupełnia informację o wykonywanej czynności z użyciem przysłówków i wyrażen przyimkowych;

- 4) rozpoznaje popularne związki frazeologiczne w tekstach słuchanych i czytanych;
- 5) wykorzystuje różne strategie kompensacyjne: parafrazę, użycie wyrazów, wyrażzeń i zwrotów bliskoznacznych;
- 6) stosuje popularne związki frazeologiczne w swoich wypowiedziach ustnych;
- 7) korzysta samodzielnie ze słowników.

VII. Rozwijanie umiejętności gramatycznych

Uczeń:

- 1) rozróżnia i wyjaśnia struktury gramatyczne w zdaniu pojedynczym i złożonym;
- 2) wyjaśnia funkcje wyrazów w zdaniu pojedynczym;
- 3) charakteryzuje formy fleksyjne rzeczownika, przymiotnika, liczebnika i czasownika;
- 4) formułuje zasady odmiany wyrazów przez liczby, przypadki i rodzaje na podstawie obserwacji odpowiednio zestawionych przykładów językowych;
- 5) analizuje znaczenie słowotwórcze wyrazów;
- 6) wyjaśnia zapis wyrazów, odwołując się do ich wymowy, budowy słowotwórczej, historii i ogólnie przyjętego zwyczaju;
- 7) odmienia rzeczowniki, przymiotniki, czasowniki, liczebniki główne i porządkowe;
- 8) używa zaimków osobowych i dzierżawczych w odpowiednich formach;
- 9) rozwija struktury składniowe w zdaniu złożonym podrzędnie i współrzędnie.

VIII. Odbiór i interpretacja dzieł literackich i innych tekstów kultury

Uczeń:

- 1) rozpoznaje gatunki dziennikarskie omawiane na zajęciach i przypisuje do nich konkretne utwory;
- 2) odczytuje sens dosłowny i metaforyczny utworu;
- 3) interpretuje utwór w kontekście innych tekstów kultury;
- 4) rozpoznaje kontekst historyczny i kulturowy dzieła;
- 5) wskazuje w analizowanym utworze symbol, apostrofę, puentę;
- 6) rozpoznaje komizm i określa jego rodzaje i funkcje;

- 7) omawia dzieła sztuki: obrazy, grafiki, rzeźby, fotografie;
- 8) formułuje własne sądy o dziełach literackich;
- 9) formułuje własne opinie o filmach, koncertach, spektaklach, programach telewizyjnych i radiowych, podcastach;
- 10) dyskutuje na temat przeczytanego utworu literackiego, tekstu kultury, używając argumentów w obronie swojego stanowiska.

Fakultatywne efekty uczenia się

IX. Poznanie dziedzictwa kulturowego Kaszubów z uwzględnieniem historii, geografii i przyrody

Uczeń:

- 1) opisuje historię, geografę i przyrodę Kaszub;
- 2) charakteryzuje wydarzenia z historii Kaszubów;
- 3) omawia życie i działalność wybranych przedstawicieli ruchu kaszubsko-pomorskiego;
- 4) wskazuje atrakcje turystyczne Kaszub i Pomorza;
- 5) wyjaśnia symbolikę i znaczenie wybranych obrzędów i tradycji kaszubskich;
- 6) okazuje postawę szacunku wobec dziedzictwa kulturowego Pomorza oraz mniejszości narodowych i etnicznych.

Wymagania w zakresie doświadczeń edukacyjnych

KLASY IV–VI

- 1) Uczeń samodzielnie lub w grupie przynajmniej raz w roku odwiedza wybrane muzeum kaszubskie lub inne miejsce ważne dla historii i kultury kaszubskiej i realizuje projekt edukacyjny z nią związany.
- 2) Uczeń przynajmniej raz w roku uczestniczy w wydarzeniu związanym z językiem lub dziedzictwem kulturowym Kaszubów.

- 3) Uczeń samodzielnie lub w grupie przynajmniej raz na danym etapie edukacyjnym przygotowuje wydarzenie artystyczne w języku kaszubskim związane z dziedzictwem kulturowym Kaszubów.

Lista lektur

- 1) Roman Drzeżdżon, *Mariolka i ji przigòdë* – wybrane fragmenty.
- 2) Leon Heyke, *Swiat kaszëbsczë*.
- 3) Jan Karnowski, *Jô bë leno chcôł...*
- 4) Aleksander Majkowski, *Žëcé i przigòdë Remùsa* – rozdział III i inne wybrane fragmenty.
- 5) Janusz Mamelski, *Pisarze žëjq. Zéńdzenié z kaszëbską lëteraturą* – opowiadanie o Ceynowie i Derdowskim i inne wybrane fragmenty.
- 6) Janusz Mamelski, *Mack* – wybrane fragmenty.
- 7) Jan Piepka, *Mòje stronë*.
- 8) Danuta Stanulewicz, *Balbina z IV B* – wybrane fragmenty.
- 9) Bernard Sychta, *Kaszëba bël mój tatk*.
- 10) Wybrane bajki, legendy i podania kaszubskie ze zbiorów: Jerzy Samp, *Zaklëta stegna* / *Zaklätô stegna*; Bożena Ugowska, *W krainie baśni i bajek kaszubskich* / *W krôjnie kaszëbsczich brawadów*.
- 11) Wybrana twórczość innych współczesnych pisarzy kaszubskich.

KLASY VII–VIII

- 1) Uczeń samodzielnie lub w grupie przynajmniej raz w roku odwiedza wybrane muzeum kaszubskie lub inne miejsce ważne dla historii i kultury kaszubskiej i realizuje projekt edukacyjny z nią związany.
- 2) Uczeń przynajmniej raz w roku uczestniczy w wydarzeniu związanym z językiem lub dziedzictwem kulturowym Kaszubów.
- 3) Uczeń przynajmniej raz na danym etapie edukacyjnym przeprowadza rozmowę z przedstawicielem społeczności kaszubskiej, dokumentuje ją i prezentuje w sposób ustalony z nauczycielem.

Lista lektur

- 1) Hieronim Derdowski, *Ò panu Czôrlińszim, co do Pùcka pò sécë jachôł* – fragmenty pt. *Czôrlińszci jedze do Pùcka pò sécë i długò nie wrôcô* i pt. *Czôrlińszci spòtikô sã w òliwsczim kòscele z bracyszkã Léónã, chtëren mù pòkazuje pòrtretë kaszubskich ksqżãt*.
- 2) Jan Drzeżdżon, *Twarz Smętka* – fragment rozdziału pt. *Kòżdi na tim swiece nosy w sercu swòje Pùstczy* i inny wybrany fragment.
- 3) Stanisław Janke, *Bënë i bùtën* – fragmenty rozdziału I.
- 4) Roman Kucharski, *Jón Natrzecy, Szczeniã Swiãców* – fragment.
- 5) Aleksander Majkowski, *Žëcé i przigòdë Remùsa* – fragmenty rozdziału XIV i XXII.
- 6) Dariusz Majkowski, *Pòd òkã Jastrë* – rozdział I i III oraz inny wybrany fragment.
- 7) Wybór wierszy: Leon Heyke, Jan Karnowski, Aleksander Labuda, Franciszek Sędzicki, Jan Trepczyk.
- 8) Wybrana twórczość innych współczesnych pisarzy kaszubskich.
- 9) Wybrane fragmenty dramatu.
- 10) Wybrany felieton.
- 11) Wybrane słuchowisko, przedstawienie teatralne lub film.

Warunki realizacji przedmiotu, w tym szczególnie istotne zasady nauczania

Nauka języka kaszubskiego w ramach obowiązkowych zajęć edukacyjnych odbywa się w klasie i poza szkołą. Jej integralną częścią są wycieczki do miejsc związanych z kulturą i historią kaszubską, takich jak muzea czy wystawy, a także udział w wydarzeniach kulturalnych, wyjazdy związane z poznawaniem środowiska geograficznego i przyrodniczego Kaszub, warsztaty, spotkania z ciekawymi ludźmi czy projekty edukacyjne. Celem tych form aktywności jest uczestnictwo ucznia w życiu społecznym regionu i kształtowanie postawy szacunku i odpowiedzialności za dziedzictwo kulturowe regionu. Uczniowie doskonalą kompetencje językowe, przekrojowe i sprawczość, a także wchodzą w świat wartości.

W procesie nauczania ważne jest uczenie się z wykorzystaniem narzędzi cyfrowych i zasobów edukacyjnych dostępnych w internecie. Nauczyciel motywuje uczniów i stwarza warunki do aktywności kulturowej i angażowania się w życie społeczne.

Aby zapewnić skuteczność planowanych działań, niezbędny jest dostęp do obowiązujących lektur, słowników, map, czasopism i gier edukacyjnych oraz materiałów i pomocy dydaktycznych. Zadaniem szkoły jest zapewnienie optymalnych warunków pozwalających na osiągnięcie przez uczniów wskazanych w podstawie programowej efektów uczenia się i zrealizowanie doświadczeń edukacyjnych, w tym umożliwienie realizacji zajęć z języka kaszubskiego w instytucjach związanych z językiem i kulturą kaszubską.

Lekcje języka kaszubskiego koncentrują się na treściach istotnych dla uczniów i jednocześnie stwarzają im możliwość aktywnego posługiwania się językiem, czyli wyrażania siebie.

Zorientowanie na treść oznacza, że uczniowie na lekcjach języka zdobywają wiedzę o świecie.

Działanie językowe wymaga skutecznej komunikacji, co ma zapewnić rozwijanie – w ścisłym połączeniu – czterech sprawności językowych: słuchania, mówienia, czytania i pisanie. Tym sprawnościom podporządkowane jest uczenie się słownictwa, gramatyki, ortografii i wymowy.

Językiem stosowanym podczas lekcji jest język kaszubski. Nauczyciel, odpowiednio do zaawansowania grupy uczniów, wyjaśnia zadania, formułuje polecenia i reaguje w języku kaszubskim na sytuacje w klasie. Język kaszubski jako język lekcyjny jest elementem autentycznej komunikacji, wspiera umiejętność rozumienia ze słuchu i opanowanie struktur językowych. Zadania językowe obejmujące słuchanie, mówienie, czytanie i pisanie dotyczą treści powiązanych ze światem uczniów, kulturą codzienną oraz tradycją i historią Kaszub i Kaszubów. Treści związane z życiem codziennym są prezentowane poprzez dialogi, idiomy, ilustracje, teksty użytkowe. Literatura wskazana na liście lektur udostępnia uczniom fundamentalną zbiorową wiedzę Kaszubów i o Kaszubach.

Na lekcjach języka kaszubskiego ważne jest stworzenie warunków do pokazania, że to, czego się uczeń nauczył, ma dla niego sens i związek ze światem, w którym żyje. W tym względzie kluczową rolę – po przyswojeniu materiału – ma wykorzystanie nabytej wiedzy i umiejętności językowych w nowych kontekstach.

Do efektywnego wykonywania zadań uczniowie potrzebują wiedzy, jak można uzyskać dostęp do nieznanych słów, jak się uczyć i jak pracować z tekstami. Dlatego nauczyciel wdraża uczniów do stosowania różnych sposobów uczenia się języka kaszubskiego.

Treści kształcenia językowego i kulturowego są prezentowane w spiralnej progresji, są powtarzane i rozszerzane w różnych kontekstach i formach, aby zapewnić uczniom nowe możliwości działań językowych. Różnorodne konteksty uczenia się zapewniają w szczególnym stopniu zadania i projekty realizowane poza terenem szkoły.

Nauczyciel języka kaszubskiego ma dość często do czynienia z niejednorodnymi pod względem językowym grupami, co wymaga dostosowania form pracy. Indywidualne różnice wynikają m.in. z odmiennych doświadczeń uczniów w zakresie intensywności kontaktu z kulturą i językiem kaszubskim. Możliwości zróżnicowania zadań stwarzają: praca w grupie, w parach, projekty, otwarte formy lekcji, wybór materiałów dydaktycznych, dostosowanie poleceń i pomocy wizualnych.

Do realizacji efektów uczenia się stosowane są odpowiednie do celów metody i techniki pracy na lekcjach wynikające z podejścia zadaniowego i dydaktyki postkomunikacyjnej. Duży nacisk kładzie się na interakcję, uczenie się poprzez odkrywanie oraz gry i zabawy językowe.

Znajomość języka kaszubskiego mierzy się przede wszystkim tym, jak dobrze uczeń rozumie ten język i jak dobrze się w nim komunikuje.